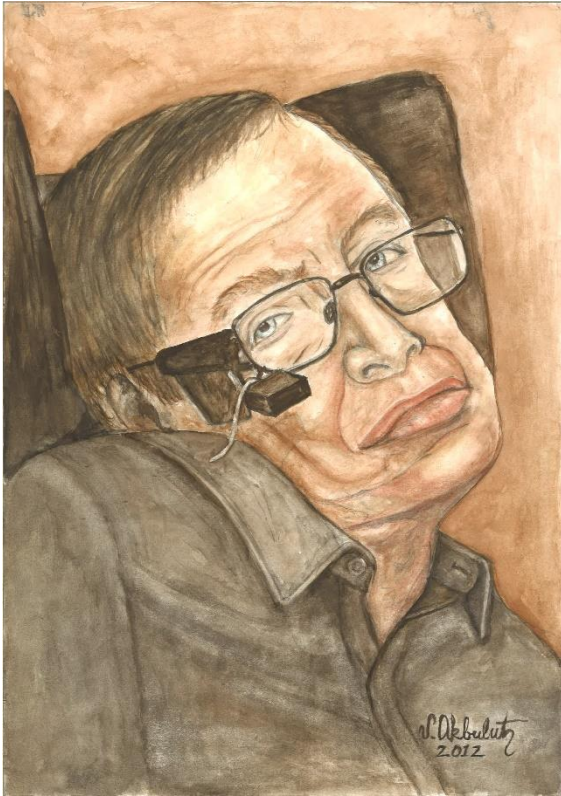

STEPHEN HAWKING YAŞAYAN EN TANINMIŞ FİZİKÇİYDİ

Stephen Hawking (1942-2018), günümüzde adı en fazla duyulan ve dünyanın her yerinde tanınan bir fizikçiydi. Albert Einstein'dan sonra; gazete ve televizyonlarda hakkında en fazla haber yapılan bilim insanı olan Hawking, çocuklar ve sıradan insanlar için popüler bilim kitapları da yazdı. Mikro kara deliklerin varlığını ve kara deliklerin gerçekten karanlık olmadığını ve kara deliklerden ışınların kaçabileceğini açıklaması büyük yankı uyandırmıştı. İkinci Dünya Savaşı sırasında Londra bombalandığı dönemde annesi Hawking'in doğumu için Londra dışına gitmek zorunda kalmıştı. Hawking'in annesi ve babası Oxford mezunuydu ve oğullarının eğitimiyle yakından ilgilendiler. Evin bodrumunda arı besleyen ve bahçede havai fişek yapan Hawking'in matematik öğretmeni, İstanbul'dan göçmüş Ermeni bir ailenin oğlu olan Dikran Tahta idi. Hawking, 1958'de öğretmeni Dikran ile birlikte mekanik saat parçaları, eski telefon santrali ve hurda parçalarla bir bilgisayar yaptı. Okulda arkadaşları ona Einstein adını takmıştı. Babası Hawking'in de kendisi gibi Oxford'da tıp okumasını önerdi. Hawking ise matematik okumak istiyordu ama o dönemde Oxford'da matematik programı olmadığı için Fizik okudu. Mezuniyet için girdiği sözlü sınav sonunda birincilikle mezun oldu. Hocası R. Berman "onun bizden akıllı olduğunu bilerek soru sorduk" demişti. Ardından 1962'de Cambridge Üniversitesi'nde doktora kaydoldu.

Stephen Hawking

Cambridge’de hayatı değişti

Hawking, doktora başladıktan bir yıl sonra önemli bir sağlık sorunu olduğu ortaya çıktı. Durup dururken yere düştüğü bazen de dili tutulduğu için doktora gitti. Dönüşte çevresindekilere “Kas örneği aldılar, elektrotlar batırdılar, omuriliğime sıvı verip röntgenle inceleyince, amiotrofik lateral skleroz (ALS) hastasıym dediler” diye söylenmişti. Hawking doktorasını bitiremeden ölebileceğini düşünse de kendisinden kötü durumdakileri düşünerek hayata bağlandı. Doktora çalışmalarına hız verdi ve J. Wilde adlı kız arkadaşıyla 1965’te evlendi. Hawking R. Penrose ile birlikte, 1960’ların sonunda, Einstein’ın Genel Görelilik Teorisi’ne dayalı yeni bir matematiksel model geliştirdi. Penrose-Hawking Tekillik Teoremi, adlı kuramlarını açıkladılar. Buna göre, kütleler bir noktacıık haline gelinceye kadar sıkışabilirdi. Bu koşularda ışınların bükülmüş olarak kütleden dışarıya kaçması mümkündür dediler. Bu tür sistemlere mikro kara delik adı verildi. Hawking, evren Büyük Patlama ile oluşurken mikro kara deliklerin oluştuğunu ve bunların az da olsa parçacıık ve ışığın kaçmasına izin verdiğini açıkladı. Ardından mikro kara deliklerden çıkan ışınlara “Hawking Radyasyonu” adı verildi. Hawking, Einstein’ın Genel Görelilik Kuramı ile Büyük Patlama Kuramı’nı birleştirince tüm dünyada tanındı. Newton’un mekanik fizik yasaları ile atom ve daha küçük parçacııkların davranışını belirleyen yasalar farklıdır. Fizik kitaplarında bu yasalar birbiriyle ilişkilendirilmeden anlatılır. Hawking, makro ve mikro alanları birleştirecek olan “Birleştirilmiş Alanlar Teorisi” adlı modelin kabul görmesini de sağladı. Hawking Nobel Fizik Ödülü alamadı ama çok sayıda prestijli bilim ödülü aldı. Kraliçe Elizabeth, Bill Clinton, Barack Obama ve Nelson Mandela gibi devlet başkanlarının yakın ilgisini gördü. Evren denildiğinde adı her zaman hatırlanacak olan Hawking’in hayatı hakkındaki sinema filmi 2014’te çevrildi.

Prof. Dr. Ural Akbulut
ODTÜ Kimya Bölümü